

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “อนุธการ ---- ความมืด”

คำว่า **อนุธการ** เป็นคำภาษาบาลี อ่านตามภาษาบาลีว่า **อัน - ทะ - กา - ระ** แปลว่า **ความมืด** (คนไทยมักจะกล่าวว่า **มืดมนอนธการ**) มีความหมายได้ ๒ นัย คือความมืดที่เข้าใจกันทั่ว ๆ ไป ซึ่งไม่มีแสงสว่าง มืดสนิท ในอรรถกถาทั้งหลายได้แสดงไว้ว่า ความมืด ประกอบด้วยองค์ ๔ คือ กลางคืนข้างแรม ๑๔ ค่ำ หรือ ๑๕ ค่ำ, กลางป่าดงดิบที่รกทึบ, วันที่มีเมฆทึบ และเวลาที่เที่ยงคืน และอีกนัยหนึ่ง กล่าวถึง ความมืด คือ อวิชชา ที่ปกคลุมทำให้ไม่รู้ความจริงของสภาพธรรม ซึ่งจะขออธิบายในนัยหลังนี้ ข้อความที่แสดงถึงความมืดคืออวิชชา [เป็นเครื่องเตือนใจที่ดีว่าเมื่อสัตว์โลกถูกไฟ มี ราคะ โทสะ โมหะ เป็นต้น แผลดเผาอยู่ ยังจะมัวประมาทอยู่ทำไม เมื่อถูกความมืด คืออวิชชา ปกคลุมแล้ว ก็ควรที่จะได้แสวงหาแสงสว่าง คือ ปัญญา เพื่อกำจัดความมืดดังกล่าวนี้] คือข้อความจากพระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ว่า “เมื่อโลกสันนิวาสน์ อันไฟลุกโพล่งอยู่เป็นนิตย์, พวกเขายังจะรำเริง บันเทิงอะไรกันหนอ? เธอทั้งหลาย ถูกความมืดปกคลุมแล้ว ทำไมจึงไม่แสวงหาประทีป (คือปัญญา) เล่า?”

ทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ มีชีวิตที่แตกต่างกันออกไป ตามการสะสม ตามกรรม มีสุขบ้าง มีทุกข์บ้าง สมหวังบ้าง ผิดหวังบ้าง เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะมีความสุข มีความสะดวกสบายด้วยทรัพย์สมบัติทั้งหลายแล้ว จะมีประโยชน์อะไร ถ้าไม่ได้เข้าใจพระธรรม ไม่ได้เข้าใจความจริงของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏ เพราะเหตุว่าตามความเป็นจริงแล้วกำลังจากทรัพย์สมบัติเหล่านั้นไปทุกขณะๆ และทรัพย์สมบัติก็ไม่สามารถติดตามไปในโลกหน้าได้เลยแม้แต่น้อย บุคคลผู้ที่ไม่เข้าใจพระธรรม ไม่เข้าใจความจริง ย่อมเป็นผู้ถูกปกคลุมด้วยความมืดคืออวิชชา (ความไม่รู้) หนาแน่นขึ้นเรื่อย ๆ ในเมื่อมีอวิชชามากอย่างนี้ ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรม ไม่ได้สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกเลย ก็ไม่มีแสงสว่าง คือปัญญาที่จะค่อย ๆ ทำลายความมืดดังกล่าวลงได้ เพราะเหตุว่า ปัญญาเท่านั้นที่จะเป็นเครื่องทำลายอวิชชา ปัญญาจึงเป็นแสงสว่างในโลก

แสงสว่างที่พอจะเห็นได้เข้าใจได้ คือ **พระอาทิตย์**ให้แสงสว่างในเวลากลางวัน **พระจันทร์**ให้แสงสว่างในเวลากลางคืน **ไฟ**จะก่อเมื่อใด (หรือเปิดเมื่อใด) ก็ให้แสงสว่างเมื่อนั้น ไม่ว่าจะเป็นกลางวันหรือกลางคืนก็ตาม แต่แสงสว่างที่ยิ่งกว่าแสงสว่างใด ๆ ในโลก คือ **พระสัมมาสัมพุทธเจ้า** พระองค์ทรงตรัสรู้แจ้งตามความเป็นจริง ทรงดับกิเลสทั้งปวงได้หมดสิ้นด้วยพระปัญญา เมื่อพระองค์ทรงตรัสรู้แล้ว ทรงประกอบด้วยพระมหากรุณาต่อสัตว์โลก จึงทรงแสดงพระธรรมประกาศความจริง เกื้อกูลให้สัตว์โลกได้เข้าใจตามความเป็นจริง ทำให้สัตว์โลกสามารถดับกิเลสทำลายความมืดคืออวิชชา ด้วยแสงสว่างคือปัญญา ตามพระองค์ ด้วย

เพราะฉะนั้น ควรอย่างยิ่งที่ทุกคนจะได้พิจารณาว่า เมื่อเกิดมาแล้ว ในที่สุดก็ต้องตายอย่างแน่นอน แต่จะตายไปพร้อมกับความไม่รู้ หรือจะตายไปพร้อมกับได้สะสมความรู้ความเข้าใจพระธรรมเพิ่มขึ้น? ถ้าไม่ได้สะสมปัญญา ไม่ได้เข้าใจพระธรรมเลย ก็น่าเสียดายมาก ที่จะต้องตายไปพร้อมกับความไม่รู้ และจะเป็นผู้ไม่รู้อีกต่อไป เต็มไปด้วยกิเลสมากมาย ยากที่จะพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ ส่วนผู้ที่ได้สะสมศรัทธาที่จะฟังพระธรรม ค่อย ๆ สะสมความเข้าใจไปที่ละเล็กทีละน้อย บุคคลประเภทนี้เป็นผู้ดำรงชีวิตอย่างมีค่า (ไม่ว่าชีวิตจะลำบากหรือสะดวกสบายก็ตาม) ไม่เป็นเหตุให้เกิดความเสียดายหรือเสียใจในภายหลัง เพราะยังมีโอกาสได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรม

เจริญปัญญา ซึ่งเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุดสำหรับชีวิต แม้ปัญญายังไม่มาก แต่ถ้าไม่ขาดการฟัง ไม่ขาดการศึกษา ไม่ขาดการพิจารณาไตร่ตรอง ปัญญาก็จะค่อย ๆ เจริญเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งจะเป็นการค่อย ๆ ทำลายความมืดคืออวิชชาได้ในที่สุด.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖]